

אם הבנים שמחה

הגאון רבי ישכר שלמה טייכטהאל זצ"ל ה"ד
ראב"ד פישטיאן-סלאוואקיי ובע"מ שו"ת מושנה שכיר
מתורגם באדיש - מיר פרויבירן זיך צו האלטן ווי נענטער צום לשון המחבר

פתיחה - המשך...

אויב מיר וועלן זיך אפקערן פון די תורה רעכטס אדער לינקס, וועט די תורה נישט זיין א מורשה פאר אונז, אזוי אויך וועט ארץ ישראל נישט קענען זיין פאר אונז א מורשה, ווי עס האט ליידער פאסירט לאבותינו ולנו בעוונותינו הרבים. אויך איז דאס אזוי, אז מיר קענען נישט משיג זיין די סודות התורה נאר אויב מיר זענען אין ארץ ישראל, ווי חז"ל זאגן⁷¹ "אווירא דארץ ישראל מוכים". און חז"ל פארציילן אונז די מעלות פון איינער וואס לערנט תורה אין ארץ ישראל, עכ"ל הקדושים. דורך דעם קענען מיר פארשטיין דאס וואס איך האב פריער ארויסגעברענגט, אז תורה און ארץ ישראל בדיבור אחד נאמרו, און דאס זענען צוויי פריינט וואס מען קען נישט אפטיילן, אזוי שרייבט דער הייליגער איש אלקים⁷² רמ"ק אין ספר "אור נערב"⁷³, "עס איז באוויסט אז ארץ ישראל האט גאר א שטארקע נאנטשאפט מיט די תורה, אזוי ווי דאס חיות פון א מענטש האט מיטן הארץ, ווייל דאס לעבן אין די וועלט איז נאר תורה, ווי מען זאגט⁷⁴ "וחי עולם נטע בתוכינו", די חיות און נשמה איז אין הארץ, וואס פון דארט צושפרייט זיך עס צום גאנצן גוף, אזוי איז אויך די ענין פון תורה, וואס איר עיקר איז אין ארץ ישראל", עכ"ל.

איך האב דערנאך געזעהן אין ירושלמי⁷⁵, וואס פארגלייכט די מושג פון ירושת הארץ צו ירושת התורה, וויבאלד ביי ביידע שטייען די ווארט "מורשה", ביי ארץ ישראל שטייט "נתתי לכם מורשה" און ביי תורה שטייט "מורשה קהלת יעקב", איז דער ירושלמי מבאר, אז אזוי ווי ביי תורה ווען מען הייבט אן לערנען, פאלט איין פארן מענטש ספקות און די אנהייב איז שווער, אבער נאכדעם, ווי מער ער לערנט טרעפט ער וואס ער דארף און עס ווערט אים זיס צום סוף, אזוי אויך איז מיט ארץ ישראל, די לשון פון "מורשה" איז "דיהא" וואס מיינט שוואך און ספק'דיג, ווייל עס וועט אונז זיין פיל ספקות און די אנהייב וועט זיין זייער שווער, אבער נאכדעם וואס מיר וועלן זיך שטארקן מיט וואס נאר מעגליך, וועט אונז זיס ווערן צום סוף, און מיר וועלן אנטרעפן וואס מיר דארפן, ממש ווי ביי די תורה, עיי"ש.

ואחר כל אלה הדברים, וויל איך רעדן צו די וואס בויען אונזער לאנד אין אונזער דור, דער אייבישטער זאל זיין מיט ענק און עס זאל מצליח זיין אין אייערע הענט, עס איז קלאר ווי דער זון אז אייערע מעשים און ארבעט איז באווייליגט ביים אייבישטן, איר בויט שטעט, און פון וויסטע פעלדער האט איר געמאכט א שפראצעדיגע פעלד, דאס אלעס איז געשעהן דורך אייער שווערע ארבעט און האראוואניע, און אין אסאך פלעצער איז דאס מיטגעקומען מיט מסירת נפש ממש, וואס פון נאסע זומפען ווי עס האט געהערשט אלע מיני קרענק, האט איר עס באארבעט צו א שיינעם פרוכטבארן פעלד, און דאס אז דער אייבישטער האט הנאה פון די ארבעט וועל איך אויפזיין מיט אסאך ראיות, דא וועל איך נאר אראפברענגן איין קלארע ראיה וואס דאס קען מען

בשביל הלפט

מאמרים פון ספרים הקדושים וואס ברענגן ארויס די מעלות פון א"י

כי מציון תצא תורה

...שעתידה ארץ ישראל להיות מרחבת ועולה מכל צדדיה כתאנה זו, שקצרה מלמטה ושערי ירושלים עתידים להיות מגיעים עד דמשק. וכן הוא אומר (שיר השירים ז, ה) אֶפְרַיִם כְּמִגְדַּל הַלְבָנוֹן צוֹפֶה פְּנֵי דְמָשִׁק, וגליות באות וחונות בתוכה, שנא' וְדָמָשִׁק מִנְחָתוֹ (זכריה ט, א), ואומר (ישעיהו ב, ב) וְהָיָה בְּאַחֲרֵית הַיָּמִים כְּכֹן יִהְיֶה הָרַבִּית ה' בְּרָאשׁ הַהָרִים וְנִשְׂא מִגְבָּעוֹת, וְנִהְרֹו אֲלֵיו כָּל הַגּוֹיִם, ואומר (שם, ג) וְהָלְכוּ עִמָּם כְּבָיִם וְאָמְרוּ לָכֵן וְנִצְלָה אֶל הָרַבִּית אֲלֵהִי יַעֲקֹב וְיִכְנֹו מִדְּכָיו וְנִלְכָּה בְּאַחֲרֵיתוֹ, כִּי מִצִּיּוֹן תֵּצֵא תוֹכָה וְדָבַר יִהְיֶה מִירוּשָׁלַם.

(ספר, פר' דברים א, א)

ארץ צבי

ארץ ישראל נקראת ארץ הצבי, ואיתא בגמ' (סוף כתובות) ארץ שצבינוי בה, והרי הכל נברא לרצונו, שאין לשום דבר קיום לולא רצונו, אלא ששם מתגלה רצונו ית' שכל הנבראים לצביונם נבראו כמו שדרשו חכמים וכל צבאם - לצביונם, וסגולת ארץ ישראל להטות הצביון שלהם לצביונו של הש"י, ודבר זה כתוב בתורה, ג' פעמים כתיב במשנה תורה צבי ואיל, ושנוי בנביאים, ג' פעמים כתיב ביחזקאל, צבי היא לכל הארצות (כ ו, טו) צבי ארץ (כה ט) ונתתי צבי בארץ חיים (כו כ), ומשולש בכתובים, ג' פעמים כתיב בדניאל, ויעמוד בארץ הצבי (יא טז) ובא בארץ הצבי (יא טז) להר צבי קודש (יא מה).

(פני מנחם, דברים)

אל המנוחה

...ואין מנוחה אלא ארץ ישראל, שנא' (דברים יב) כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה אשר ה' אלהיך נותן לך.

(ספר, פר' דברים א, ב)

המשך בדף ב'

Credit @ruchyl_photography

א שטילער גאס אין באר שבע

הגליון של שבוע זו נתנדב

לעילוי נשמת הרה"ח מרדכי ארי' בן ריזאל ע"ה
מאשאקאוויטש מאקעווע-מאנטריאל
היה מרביץ תורה יותר משישים שנה לתשב"ר

יוצא לאור ע"י מכון: לבי בְּמִזְרָח, ירושלים עיר"ק

המשך בדף ב'

⁷⁰ מאמר הלכתי, תחילת אותו

⁷¹ מלכים א, פ"ד, כ"ב

⁷² תנא דבי אליהו רבה פרק ט'

⁷³ ילקוט שמעוני מלכים א טז

⁷⁴ נולד תר"ט, נפטר א' חשוון תר"פ

⁷⁵ ברכה אחר קריאת התורה

⁷⁶ בבא בתרא, פרק ח' הלכה ב'

⁷⁷ סנהדרין קכ, ע"ב

⁷⁸ הקבלה, תלמודי ב"י ורבי שלמה

⁷⁹ אלקבץ, ח"ד בצפת

⁸⁰ חלק ד', פרק ה'

⁸¹ בבא בתרא קנח, ע"ב

⁸² רבי משה קורדוביזי זצ"ל, נולד

⁸³ רפ"ב, נפטר ש"ל, מגדולי חכמי

בשביל הלכת - המשך מדף א'

נהר הגדול

עד הנהר הגדול - פירוש רש"י: מפני שנזכר עם ארץ ישראל קורא גדול משל הדיט אומר עבד מלך מלך הדבק לשחזור וישתחוו לך (שבועות מד) קרב לגבי דהינא ואידהו.

(רש"י פר' דברים א, ו)

שבחה של ארץ ישראל

צידונים יקראו לחרמון שריון והאמרי יקראו לו שניר. הרי שלש שמות, וכתוב (דברים ד) ועד הר שיאון הוא חרמון, הרי שנקראו לו ארבעה שמות, חרמון, שריון, שניר, שיאון. ולמה הוצרכו לכתב, להגיד שבחה של א"י שכל אחד ואחד ממלכי האומות היה קורא שם מקומו בשם א"י, כזו שארבע מלכויות מתפארין בה, זה אומר על שמי נקראת וזה אומר על שמי נקראת.

(רבינו בחיי, פר' דברים ג)

נקודה הפנימית

והנה בחינת שבת הוא הנקודה הפנימית של כל ימי השבוע, היינו שבו בשבת הוא השראת השכינה להשפיע לכל ימי החול, וכן ארץ ישראל הוא הנקודה הפנימית של כל העולם, ובחינת ירושלים ובית המקדש וקודש הקדשים הוא הנקודה הפנימית לארץ ישראל, שבו השראת השכינה להשפיע קדושה לכל העולם, וישראל המה הנקודה הפנימית של כל האומות, ובעבור אלו הנקודות היתה עיקר בריאת העולם.

(בת עין, פר' דברים)

ארץ העמים

לזה אמרו בני בבל (תהלים קלז, ד) איך נשיר את שיר ה' על אדמת נכר. בהיותם בגלות בין העכו"ם א"א לומר שירה מחמת הניצוצות של בני ישראל אשר נתפזרו בין העובדי כוכבים ויתערבו בגוים וילמדו מעשיהם, אף שאין עמם בחדר, ולזה ישראל שבחוץ לארץ עובדי ע"ז בטהרה, ולכן גזרו סומאה על ארץ העמים שהם מטמאים האויר.

(תפארת שלמה, פר' דברים)

ארץ כנען

וכן מציינו בענין ארץ ישראל, שירות הארץ הקדושה שנתן הקב"ה לישראל היא רק בכח הכנעה. כדאיתא בניצוצי אורות על הזהו"ק (ח"ג קנט) וכן בשל"ה פר' לך, שהארץ נקראת ארץ כנען גם אחרי שנתנה לישראל, לפי שהיא ארץ הניתנת רק לנכנעים, רק מי שהוא לב נשבר ונדכה זוכה להרגיש קדושת ארץ ישראל. וזה היה הפגם של המרגלים, כמש"נ כולם אנשים ראשי בני ישראל, דמשמעו שהיו אנשים גדולים מאד אבל חסרונם היה מה שהיו ראשי בני ישראל, שלא היה להם לב נשבר, ע"כ לא זכו לארץ ישראל, רק טפכם אשר אמרתם לבזי יהיה, המה יבואו שמה והם יירשוה, כי ארץ ישראל ניתנת רק לנשברי לב ודכאי רוח.

(נתיבות שלום, פר' דברים)

אם הבנים שמחה - המשך מדף א'

נישט נאר דאס, איך האלט אז דער פשוט'ער איד וואס בויט דאס לאנד אן קיין שום כוונה לשם שמים נאר פאר זיין אייגענע טובה, טוט מיט דעם א גרעסערע תיקון בעולמות עליונים פון וואס א צדיק טוט, אפילו פון די גרויסע צדיקים מיט זיין תיקון חצות מיט בכיות און קינות אויף די שכינה און גלות, וואס אוודאי טוט ער מיט דעם א גרויסע תיקון, אבער מיט די גאנצע תיקון וואס ער מאכט קומט דאס נישט צו צי דעם תיקון וואס עס טוט דער פשוט'ער מענטש מיט דעם וואס ער טוט בויען בפועל, אפילו אן קיין שום כוונה לשם שמים, ווי דער גמרא אין סנהדרין ווייט אויף דעם, אזוי אויך שטייט אין⁸⁰ "ראשית חכמה" אז דער עיקר תיקון ווערט געמאכט פון דעם וואס טוט דעם מצוה לפועל, עיי"ש. דערנאך האב איך געטראפן אינעם ספר⁸¹ "שימוח משה"⁸² אז א מעשה מצוה בפועל אפילו אן קיין שום כוונה, העלפט מער ווי א מצוה אן קיין פעולה מעשית אפילו מיט גרויסע כוונות, עיי"ש. על כן, מיינע ווערטער זענען קלאר און אמת, מען קען זיך אויף דעם נישט קריגן, א חוץ דער וואס וויל זיך קריגן אויפן אמת.

אזוי איז אויך לויט די כללי הלכה, עס איז באוויסט פון פוסקים⁸³, אז א מצוה וואס האט א מעשה דארף נישט קיין כוונה, און די מצוה בלייבט אף בלי כוונה. עיין רשב"א⁸⁴, אז א מעשה מצוה וואס מען קען נישט איבערטרעהן, אפילו אויב די מצוה איז געווען האב בעבירה טוט עס נישט שאטן, און די מצוה איז א מצוה אפילו עס איז געטוהן געווארן דורך אן עבירה, די זעלבע דא, וויבאלד דער ישוב פארמערט זיך און ווערט פארגרעסערט דורך זייערע מעשים, און מען קען נישט איבערטרעהן די מעשה אז כאילו עס איז קיינמאל געווען, ווייל אונז האבן הנאה פון דעם, אפילו זיי וואלטן דאס געטוהן בעבירה ח"ו, איז די מצוה נאכאלץ געטוהן געווארן מיטן גאנצן שטארקייט, בנגלה ובנסתר. לויט דעם איז קלאר וואס איך האב געזאגט, אז די בויען פון אונזער לאנד אין די יעצטיגע זמנים, אפילו ח"ו עס איז געטוהן געווארן בעבירה אין די בחינה פון אין עושים רצונו של מקום מיט אנדערע מצות התורה, מכל מקום איז די מעשה הבנין באווייליגט ביים אייבערשטען און אנגענומען לפני כסא כבודו באהבה ובחיבה יתירה, וועגן דעם, איעדער איד אשר לבו נאמן לה' באמת ובתמים, און זיין אהבה צום אייבירשטען און זיין פאלק איז העכער זיין אייגענע אהבה, זאל ער מחשיב זיין און שעצן די מעשה הבנין וואס ווערט יעצט געטוהן בארציו הק'.

המשך בגליון הבא א"ה

⁸⁰ פר' אמוז	⁸⁵ מהקדמה
⁸¹ תרי"ט סוף פרק א ברכות	⁸⁶ רבי משה טייטלבוים זצ"ל מאוהעל, נולד
⁸² יבמות דף קך	תקט"ט, נפטר כ"ח תמוז ת"ר

מלאכים, מיט חכמת הפרצוף, חכמת היד, פתרון חלומות. ער האט געוויסט וואס מענטשען האבן געטוהן און וואס זיי זיינען טוהן, געקענט חכמת הגלגלים, און אלע חכמות זענען געווען פאר אים אפן אן דעם וואס ער דארף דאס חוקר זיין, ער האט געווען נשמות בשעת זייער פטירה און אויך אין בית הקברות, געווען אויף די שטערן פון א מענטש זיינע מעשים און זיי געגעבן תיקונים לויט זייער שורש נשמה.

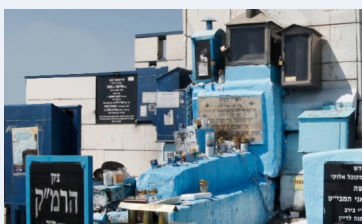
די חיד"א שרייבט, עס איז מיר קלאר אז ער איז גערייניגט געווארן מיט דעם אפר הפרה דורך אליהו הנביא ז"ל, פון דעמאלטס האט אויף אים גערוהט א ווינדערליכן רוח הקודש.

עס איז דא עטליכע פיוטים אויף שב"ק וואס דער אר"י האט פארפאסט, אומר בשבחיך, אסדר לסעודתא און בני היכלא, ווי אויך יום זה לישראל אורה ושמחה.

ווען איז אלט געווען אינגאנצן אכט און דרייסיג יאר האט ער צוריק געקערט זיין נשמה ה' אב בשנת ש"ב (1572). ער ליגט אינעם אלטען בית החיים אין צפת לעבן דער רמ"ק, אויך ליגט דארט זיין פריד און זיין מאמע.

אין יאר ש"ל (1570) איז ער אנגעקומען מיט זיין משפחה קיין צפת. דער רמ"ק האט געזאגט פאר זיינע תלמידים אז ביי זיין לוויה וועט מען וויסן ווער עס איז זיין ממשיך, דער וואס וועט זעהן א זייל פון פייער גיין נאך זיין מטה, פונקט געמאלטס איז דער אר"י אנגעקומען אין צפת און געווען דעם זייל פון פייער, אזוי איז ער נתגלה געווארן.

זיין תלמיד רבי חיים וויטל ז"ע שרייבט אויף אים אז חוץ תורת נגלה ונסתר, איז ער געווען בקי במעשה בראשית, מעשה מרכבה, די שמועסן פון עופות, ביימער און גראז, און די שפראך פון געווארן.

⁸² ברכות נ"א - ע"א - צ"ע שמשעמוש משע לחיפך	⁸⁵ שבת פה, ע"א
⁸³ דרשות חת"ס, לשהב"ג שנת תקנ"ח	⁸⁶ סי א, ב, ג
⁸⁴ בראשית לו, כ	⁸⁷ סוכה לו

לארץ ישראל

באשריבן שטעט, דערפלעך, היסטארישע פלעצער, און מקומות הקדושים אין ארץ ישראל

קבר אר"י הקדוש

בית החיים, צפת עיר"ק

רבי יצחק בן שלמה לוריא איז געבוירן געווארן אין ירושלים, אין יאר רצ"ד (1534) דער אר"י הק' איז געווען א תלמיד פון רבי בצלאל אשכנזי, בעל שיטה מקובצת. זיין פאטער איז נפטר געווארן ווען ער איז אלט געווען אכט יאר, ער איז דאן געפארן קיין מצרים צו זיין פעטער.

ביי די פופצען יאר האט ער זיך שוין אויסגעצייכנט פון די גרעסטע תלמידי חכמים אין מצרים, ער האט זיך מתבודד געווען פאר עקס יאר און זיין דאן דערהויבן צו גאר גרויסע מדרגות און גליו אליהו. דער הייליגער בית יוסף וואס האט זיך משך געווען מיט אים דורך געבן א זונה, האט אויך מעיד געווען אז ער האט די נשמה פון איינע פון די נביאים הראשונים.